



JANA PRONSKÁ



DIABLOVA
ZAJATKYŇA

JANA PRONSKÁ
DIABLOVA
ZAJATKYŇA

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedná redaktorka Alena Brunnerová
Tlač Kasico, a. s., Bratislava

© Jana Pronská 2018
Cover Design © Juraj Šramko 2018
Cover Photo © Camilla Design
Slovak Edition © Slovenský spisovateľ, Ltd, 2018

ISBN 978-80-220-2048-0

*Venujem GABIKE
s úctou a poďakováním.*

Jana Pronská

Prológ

ROLAND KLAČAL BEZ POHNUTIA, mocne zatínal sánku, v dlaniach pevne zvieral rukoväť meča a zatváral oči. Z neba tíško padal drobný dážď, máčal mu meravú tvár i vlasy a pomaly stekal na rozmočenú zem. Nechcel sa dívať na zdvihnutý kríž ani na telo ženy v rubáši, nechcel počúvať tiché modlitby žien za kamenným múrom, monotónny hlas kňaza ani zúfalý plač matky po svojom boku.

Prehltal sliny horké ako blen a jediné, na čo dokázal myslieť, bola bezbrehá nenávisť, nekonečná túžba po pomste. Chlad mu zachádzal pod kožu, priam cítil, ako mu zaplavuje vnútro a zháša v ňom aj poslednú iskierku milosrdenstva.

Tešil sa na svadbu, no prišiel na pohreb. Namiesto na svadobné lôžko odprevádzal nevestu i ženícha do zeme. Každého osve, lebo tak prikazovali zákony, lebo ich lásku rozdelil neodpustiteľný hriech.

Snažil sa rozpamätať na ich tváre, na šibalské úsmevy, na pohľady plné lásky, ktorými sa s ním lúčili naposledy, no namiesto toho videl pred sebou iba mliečnu hmlu a dve nehybné telá. Jeho milovaná sestra, uložená za kamenným plotom cintorína ako vydedenec, ako hriešnica, a najlepší priateľ, s ktorým sa lúčil kňaz.

Cítil, ako sa mu do očí tisnú slzy ľútosti, a horko-ťažko ich potlačil.

Vstal ešte predtým, než kňaz dokončil svoju reč vyprosujúcu odpustenie smrteľného hriechu, ktorý žena

spáchala a ktorý priniesol smrť obom. Nebol ochotný ďalej počúvať. Nemohol. Vzkypela v ňom žľč.

Pukalo mu srdce a nenávisť v ňom rástla ako burina, bujnela a dobýjala sa von. Pevne zovrel rukoväť svojho meča a ostrím ho oprel o zem.

„Prisahám na svoj život, tu pred Bohom, pred všetkými svätcami, kňazom i pred tebou, sestra, že sa pomstím! Že strestám Michalovu pýchu! Dosť bolo skrivodlivosti!“ Jeho hromový hlas na okamih umlčal kňaza, matku i plačúce ženy na druhej strane múra.

„Roland!“ vykričala matka a vrhla sa k nemu. „Pre zmiľovanie Božie, mlč! Vari ma chceš obrať o ďalšie dieťa? Horvorí z teba žiaľ!“

„Nie, matka, nie žiaľ, ale nenávisť a hnev, lebo niet spravodlivosti, niet viery! Dokedy budeme čakať? Dokedy sa chcete dať šľahať bičom ako kone a kloniť hlavu?“ Obrátil sa a ukázal na sestru. „Vari si ona toto zaslúžila? A čo my? Čím sme si to zaslúžili?“

Všetci mlčali a civeli naňho s neskrývanou hrôzou v očiach. Iba zronený Adamov otec sťažka vstal, dovliekol sa k múru a oprel sa oň.

„Prosím ťa, Roland, dovoľ mi dôstojne pochovať syna...“ požiadal Július Kecer a na tvári mal bolestný výraz. Jeho hlas neznel nahnevane, ale odovzdane, sklúčene. „Bol to tvoj priateľ...“

„A Rozália bola moja sestra! Nech jej je Boh milostivý, tak ako Adamovi!“ skríkol Roland a konečne sa obzrel. Za jeho chrptom stála utrápená matka, družina verných spolubojovníkov, priateľov, zemanov, zatiaľ čo na druhej strane múra, na vysvätenej pôde cintorína, vystrašené ženy oplakávali jeho zabitého priateľa a bez slova hľadeli na zhrozeného kňaza.

„Dosť bolo krivdy!“ vyzval ich trpkosť s mečom napriah-

nutým pred sebou. „Dost! Radšej zomriem s mečom v ruke za vieru a spravodlivosť, ako by som mal ďalej pochovávať nevinných, rodinu a priateľov, kloniť hlavu a dovoliť, nech nás bijú! Dost! Vari mal Adam jediný odvalu postaviť sa príšlencovi, lebo na Spiši už niet odvážnych mužov? Vari niet nikoho, kto by pozdvihol meč a bránil sa?“

„Roland! Pre zmilovanie Božie, prestaň!“ zvolala matka, zakvačila sa do syna a so žalostným plačom padla pred ním na kolená. No on ju už nepočúval, stál hrdo a rovno ako svieca s pohľadom upretým na meč vo svojich rukách.

Celé roky slúžil kráľovi tak ako jeho otec a jeho starý otec, bojoval a krvácal, bránil krajinu, ktorá bola jeho domovom, bránil rodinu, ktorú miloval, vieru, ktorú vyznával, ctíť prísahu, ktorú zložil, no zaplatil za to vysokú cenu.

Na cintoríne nastalo desivé ticho. Vtáci zmĺkli, stíchol aj zvon vo veži neďalekého kostola, len šušňanie dažďa dopadajúceho na rozbahnenú zem rušilo zhromaždený dav. Nikto si nevšimol, kedy sa kňaz vytratil a s ním zopár pobúrených smútiacich i tých, ktorým slepá poslušnosť a strach načisto otupili rozum.

„Myslíš to naozaj vážne? Prisaháš, Roland? Budeš bojovať? Nielen za svoju sestru a kvôli pomste, ale za nás všetkých?“ ozval sa Adamov brat Tomáš, ktorý mu verne stál po boku už roky a s ktorým ho spájalo pevné priateľstvo.

„Prisahám, akože sa volám rytier Roland, syn Marka z rodu Geregyovcov!“ vyhlásil a díval sa, ako muži jeden po druhom prichádzajú k hrobu jeho sestry, padajú na kolená do blata a tasia svoje meče.

~ ~ ~

„DOŠĽAKA, ROLAND, si si istý, že to vyjde?“

„A čo som veštec?!“ okríkol Tomáša rytier. „Je to ten najlepší plán, aký máme, ak každý urobí, čo má, musí

vyjsť!“ dodal zmierlivejšie a po jednom si obzrel každého člena svojej družiny. Viseli mu na ústach, jedni prita-kávali, druhí pochybovačne krútili hlavami.

Nálada v zadymenej krčme bola čoraz napätejšia a ne-pomohli ani džbány piva, ktoré hostinská nestačila nosiť na stôl.

„Ako som povedal, sedliaci z dediny vám nachystajú baly slamy napustené smolou, ktoré nadránom rozmiest-nite po obvode hradieb Kapituly a zapáľite. Tu, tu a tu...“ ukázal na stole na provizórnom pláne, ktorý vytvoril z nekvaseného chleba a podnosu s pečienkou. Ako veže kapitulského kostola poslúžili poháre s pivom a prepošt-ský palác predstavovala hruda syra.

„Tomáš, tvoji muži zaútočia na zadnú bránu, ale musia postupovať tak, aby prepošt mohol kastelánovi poslať posla so žiadosťou o pomoc. Až posol odíde, spolu s Jozefom zaútočíme na hlavnú bránu, aby sme prepošta prinútili bojovať. Keď sa brána Spišského hradu otvorí a Balaša vyšle vojakov, ty, Tomáš, sa stiahneš a pôjdeš na pomoc Jakubovi, ktorý bude s ostatnými čakať na skale pod hradom. Janko s Petrom sú už vnútri a nedovolia za-vrieť bránu.“

„A čo bude s tebou, Roland?“ opýtal sa Július Kecer, ktorý dovtedy iba mlčky počúval.

„Poradím si, a ak Tomáš dostatočne zadymí údolie, zmiznem v hmle, skôr než si stihnú žoldnieri z hradu i prepoštovi vojaci uvedomiť, že to bola leš, ktorá ich ma-la vylákať za hradby,“ povedal veselo, no Kecer sa neza-smial ako ostatní, iba stroho prikývol, vstal a pristúpil k Rolandovi. „Je neskoro, idem skontrolovať, či sú baly slamy pripravené. Stretieme sa pred úsvitom, ako sme sa dohodli. Boh s tebou, Roland,“ rozlúčil sa a vyšiel zo zad-nej miestnosti krčmy, kde sa už pár týždňov schádzali.

Vdovica krčmárka im všemožne vychádzala v ústrety, lebo tak ako všetci rebeli aj ona prišla o niekoho z rodiny. A nielen to, na vlastnej koži pocítila hladomor, čo zachvátil krajinu. Keby nie Rolanda a jeho druhov, ktorí jej tu a tam doniesli srnca i pár vreciek ovsu či múky, mohla by krčmu rovno zavrieť a ísť po žobraní. Zatiaľ čo kapitulskí a hradní páni mali plné sýpky a ešte plnšie bruchá, v podhradí i na celom Spiši ľudia kapali od hladu ako muchy.

Krajina sa ešte vždy nespamätala po tatárskych útokoch, zem bola spálená na popol a chýbali tí, čo ju predtým obrábali. Do Uhorska sa hrnuli saskí baníci i šľachta, ktorým kráľ a mestá dávali výsady a slobody, o akých sa ostatným mohlo iba snívať, zaberali pôdu, lesy a pastviny a pred obrábaním polí dávali prednosť ťažbe železnej rudy, medi a zlata, ktoré putovali do kráľovského mesta. Nikto – a už vôbec nie Balašov synovec Michal, ktorého župan dosadil na Spiš – sa nestaral, že pred bránami chrámov, kláštorov i honosných sídel sa zväčšujú zástupy žobrákov a sirôt.

Tí, ktorí nemali čo stratiť, i tí, ktorí prahli po pomste, sa húfne pridávali k Rolandovi a jeho druhom, od Spišskej Soboty až po údolie Gelnice, zo severu prichádzali odvážni muži z Podolínca, Lubovne a Magury. Sotva prešlo pár týždňov od pohrebu Rolandovej sestry, nespokojní spišskí zemanovia sa spojili do družiny, pred ktorou sa triasla nielen svetská vrchnosť, ale aj cirkev.

Roland ešte raz zopakoval, čo sa od koho žiada, a keď vstal, vrava utíchla, smiech ustal, muži zväžneli. Pustili sa do boja, ktorý ich postavil mimo zákona, urobil z nich vyvrheľov, no ani jeden z nich by svoju prísahu nevzal späť. Dnešný večer mohol byť ich posledný.

„Dvíham čašu, bratia moji,“ povedal Roland a všetci do

jedného sa chopili pohárov. „Dnes sa rozdelíme, no zajtra... zajtra budeme piť onakvejšie víno, ješť vyberané jedlá, spať v Michalovej posteli!“ zvolal a na dúšok do seba vliat jantárový mok.

Svitanie pomaly prerážalo temnotu noci, keď Rolandovi muži zaujali dohovorené postavenie. Potichu sa presúvali pod hradby Spišského hradu a Kapituly, nebadane rozmiestňovali baly slamy, čakajúc na signál. Nad hlavami im s piskotom lietali nočné dravce, ktoré rušili pohyb dvoch stoviek dobyvateľov. Zatiaľ stráže na hradbách oboch sídel ospalo pochodovali sem a tam, netušiac, čo sa chystá.

Roland si neoddychol ani na chvíľu, osobne kontroloval, či je všetko, ako má byť. Nechcel riskovať viac, než bolo nevyhnutné. Ak by sa prezradili, za hradby nedobytného sídla by sa už nikdy nedostali, a ak by zostal nažive, do smrti by si vyčítal, že niečo podcenil.

Cítil váhu zodpovednosti za mnoho životov, za druhov, ktorí mu verili natoľko, aby bojovali po jeho boku bez ohľadu na následky, a práve to mu dodávalo odvalu, rozdúchavalo nenávisť, ktorá v ňom horela ako fakľa. Hneď v prvý večer po pohrebe, zrejme na podnet ustráchaného kňaza, k nemu do domu a takisto aj k jeho priateľom vtrhla svorka županových žoldnierov. Ubránili sa, no Balaša neprestal útočiť, až sa museli stiahnuť do lesov, aby neohrozovali svoje rodiny a nevinných obyvateľov. Odtiaľ odrážali zúrivé útoky županových i prepoštových vojakov, no zároveň sa k nim každý deň pridávali noví vzbúrenci – odhodlaní muži, ktorí nemali čo stratiť.

Roland pochopil, že jediný možný spôsob, ako sa pomstiť, je dobyť hrad. Ak chce nakrmiť hladujúcich, ukončiť zdieranie a svojvôľu veľmožov, musí sa stať pánom Spi-

ša. Keď s tým prvý raz prišiel, jeho druhovia sa mu vysmiali.

„Ty si sa zbláznil, Roland!“ rehotal sa Tomáš, až mu z očí tiekli slzy, a plieskal sa po stehnách. „Prisámbohu, preskočilo ti!“

„To nebol žart!“ precedil cez zuby. Vstal a odstúpil od ohniska, kde sa zabávalo zo tridsať jeho druhov. „Ako som povedal, hrad musíme získať my!“

„Ale choď! Pobavili sme sa, a teraz vážne!“ ozval sa Jakub, prostredný syn zemana z Podolínca, večne namosúrený a pochybovačný chlapisko. Roland si ho napočudovanie obľúbil – akoby mu nahradil Adama Kecera, Júliusovho syna a Tomášovho brata. Pridal sa k nim len nedávno, všetko ohundral, skritizoval, ani trochu sa nebál povedať, čo si myslí, a z tváre mu neschádzal ironický úškrn. „Aj keby som pristal na ten šialený nápad, kapitán, ako si to predstavuješ? Máme napochodovať pod hradby a dať sa odstreľovať ako zajace, či ako?“

„Má pravdu, Roland! Tie hradby ani Tatári, ani onakvejšie vojská nedobyli... A za posledné roky tuším ešte o čosi podrástli.“

Roland sa obrátil k svojim druhom, každého si obzrel, vyčkal, kým nedoznel aj posledný chichot a v tábore nezavládlo nočné ticho rušené iba šumením potoka a prasotom žeravých klátov v ohnisku.

„Ak sa nevzoprieme, ak nevyženieme županovho synovca, skôr či neskôr nás všetkých dostane. On, jeho strýc, prepošt či kráľ. Buď zaútočíme prví, alebo nás postupne pozabíjajú ako škodnú. Konečne sme sa dohodli, že sa vzbúrime, prisahali sme na meč, na hrob mojej sestry!“ pokračoval, upierajúc zrak na Tomáša. „Ak to urobíme poriadne, nie ako hústka bezprizorných rebelov, ktorí sem-tam zaútočia a potom zalezú do hory, môže to

vyjsť. Ja predsa viem, že napochodovať pod hradby a dobýjať sa dnu je samovražda! No ak vymyslíme dobrú leš, ako Michala vylákať z hniezda, môžeme obsadiť hrad," vyhlásil. „Keď to nepôjde po dobrom, pôjde to po zlom! Koľko prosieb a žiadostí sme za županom do Zvolena poslali? Koľko dôkazov? A čo sa stalo? Nič! Balaša sa tvári, že žiaden problém nejestvuje, že jeho podarený synovec s Jordanom spravujú Spiš dobre, tak mu teda dokážeme, že pravda je niekde inde. Že ak nie je ochotný nastoliť spravodlivosť on, urobíme to sami! Keď získame hrad, bude nás musieť počúvať!“ zvolal a hneď im predstrel svoj plán.

Jedni pochybovačne krútili hlavami, druhí uvažovali, no trvalo len chvíľu, kým sa medzi bojachtivými mužmi rozprúdila živá vrava, ktorú musel Roland zanedlho krotiť. Okrem Tomáša a Jakuba bol jediný, kto mal skúsenosti z priameho boja, kto poznal, ako sú žoldnieri vycvičení, ako uvažujú a akú taktiku v boji používajú.

Uplynulo zopár týždňov a Roland sa konečne dočkal. Za úsvitu sa na južnej strane na jeho príkaz rozhoreli ohne a čoskoro dym ako mliečna hmla zaplavil údolie a rozozvučal poplašné zvony na hrade. V tichosti stál s dvadsiatkou mužov a čakal, kým sa otvoria brány Kapituly a posol so správou odcvála na Spišský hrad. Zhlboka sa nadýchol, mysliac na posledný úsmev svojej sestry, na utrápené tváre matky, Adamovho otca i všetkých príbuzných, potom pevne zovrel uzdu a s desivým pokrikom vyrazil ku Kapitule. Polovica prepoštových vojakov sa okamžite zhŕkla na hradbách, chrániac otvárajúcu sa bránu, zatiaľ čo ostatní sa snažili hasiť drevené múry i strechy, po ktorých sa rýchlo šírila oheň. Žeravé gule zo slamy dopadali na nádvorie, smola na nich syčivo horela. Obrie pácidlá sa zapreli do pántov a nalomili hrubú

bránu. Zbrane do seba s rinčaním narážali a bojový krik sa niesol celým údolím až do dediny a na kopec, na ktorom sa týčil majestátny kráľovský hrad ako biela perla uprostred bujnej zelene.

„Roland!“ skríkol za ním Juraj. „Kastelán poslal žoldnierov, rúti sa sem celá horda! Je ich oveľa viac, než sme čakali!“

„Daj príkaz, nech sa Adam s Jakubom stiahnu, a všetci bez koní na hrad! Hneď!“ prikázal a opäť prudko zaútočil na dobiedzajúceho nepriateľa.

„Keď dorazia, pobijú vás ako muchy!“

„O nás sa nestaraj!“ zvolal Tomáš a skočil na pomoc Rolandovi, ktorého obkľúčila štvorica nasrdených žoldnierov. Z ruky mu kvapkala krv a na líci mal hlboký škraibanec, no odhodlane kryl svojmu priateľovi chrbát.

„Nestrácajte čas!“ skríkol Roland netrpezlivo. Počul, ako sa z kopca rúti nepriateľská posila, trúbi na poplach a pod kopytami koní sa chveje zem. Dym sa pomaly rozplýval, a to nebolo dobré. „Vytiahneme ich von z bezpečia hradieb, tváriac sa, že ustupujeme,“ navrhol Tomášovi. „Máme len chvíľu, aby sme sa stratili v dyme. Keď budú obrancovia dosť blízko, musíme vyraziť a dúfať, že máme lepšie kone a že naši sú už za hradbami.“

„Z hradu počuť poplašné zvony!“ vykrikol jeden z druhov a Roland sa na okamih zastavil. Niekoľko ráz švihol mečom, nevšímajúc si prepoštov krik, kliatby ani nádvky.

„Ešte sa stretne, ako je Boh nado mnou!“ pohrozil mu bez rešpektu a kývol na svojich ľuďoch. Bodol koňa do slabín, schmatol zraneného druhu, ktorý sa neudržal v sedle, a tryskom vyrazil na hradný kopec.

Skupina sa stratila v dyme len okamih predtým, než dorazili žoldnieri z hradu, na ktorom sa rozpútal druhý

útok. Roland nikdy v živote tak neduril svojho koňa, nikdy nemal takú šancu na pomstu ako v tejto chvíli. Brána bola otvorená, vítal ich zúrivy rev a rinčanie zbraní, no za päťami mali žoldnierov, ktorí rýchlo pochopili, že útok na Kapitulu bola lešť.

Stačilo len pár minút, aby Roland dokonal pomstu, tak ako si naplánoval, keď prvý raz pozdvihol meč proti županovi, proti kráľovi. Dvaja jazdci sa vyrútili z brány a popri hradbách cválali preč. Tú nenávidenú tvár a zhrbený chrbát by poznal medzi tisíckami. Zbabelý, nadutý sviniar Michal Balaša bol tak blízko, že by naňho dosiahol rukou. Roland už-už tasil zbraň, no ťažký náklad prevesený cez sedlo i druhovia jazdiaci tesne za ním, za ktorých životy prevzal zodpovednosť, jeho úmysel zhatili. Zreval a zúrivo mykol uzdou len pár krokov od brány.

„Boh je na našej strane, Michal! Spravodlivosť je na našej strane! Jedného dňa ťa dostanem a prisahám, že ti holými rukami vytrhnem srdce z tela!“ volal, bezmocne sa dívajúc, ako sa jeho najväčší nepriateľ blíži k ohybu skaly.

„Roland, preboha, hni sa!“ drgol doňho Tomáš. „Čert ho ber, zbabelca, ale hrad je náš! Treba pomôcť Adamovi s Jakubom!“

Roland zaťal zuby. Nenávistný pohľad krvou podliatych očí jeho nepriateľa bol výrečnejší než všetky slová. Michal zúrivo šťval koňa a kričal na plné hrdlo:

„Za toto skapeš, Roland! Odvisneš na šibenici! Budem sa dívať, ako ťa budú štvrtiť!“

Brána sa pomaly zatvárala. Rolandovi muži jeden po druhom precválali úzkou medzerou medzi jej krídlami a padací most sa začal dvíhať.

„Odkáž strýcovi i celému svetu, že Spiš je od tejto chví-

le môj!“ zvolal rytier, jediným skokom sa preniesol ponad most a vletel do brány okamih predtým, než sa s rachotom zavrela.

~ ~ ~

ZVONY NA KOSTOLNEJ VEŽI hlasno bili. Ich žalostný zvuk sa rozliehal po širom okolí a zvestoval zlé správy.

Anna zvony nepočúvala. Vypudila ten uši trhajúci zvuk z mysle a úpenlivo sa modlila. „Bože, odpusť mi, Bože, odpusť mi...“ opakovala v duchu a spod privretých viečok jej tiekli slzy ľútosti.

Vyzerala ako žena oplakávajúca smrť svojho snúbenca, každý jeden z prítomných hostí by odprisahal, že úprimne trpí pre jeho stratu. Nikto netušil, čo mladú ženu naozaj trápi, prečo sa jej oči zalievajú slzami.

Nevstala, ani keď už bolo dávno po zádušnej omši, ani keď kňaz potichu zhášal sviece a odkladal liturgické predmety a kostol sa ponoril do tmy.

„Poď, Anna, kráľovná ťa očakáva,“ ozval sa zboku chrámovej lode jej brat Stanislav, ktorý ju celý čas nespustil z očí.

„Ešte chvíľu...“ ticho šepla a sklonila hlavu na zopäté ruky.

„Nechápem, Anna...“ povedal Stanislav a pokľakol vedľa sestry. „Tak odhodlane si bojovala proti tomu sobášu, a teraz plačeš?“

„Prosím, aby mi Boh odpustil...“ šepla a sklonila hlavu ešte viac.

Mladý šľachtic sa zdvihol, chytil ju okolo pliec a prinútil vstať. Palcom jej zotrel slzy, ľútostivo pohladil tvár.

„Boh je milosrdný, sestra, a ty... ty si posledný človek na zemi, komu by mal odpúšťať. Poď, nemôžeš nechať kráľovnú čakať, doprial ti dosť času na smútok.“

Anna prikývla a dala sa odvieť, vlečúc nohy za sebou. Nechcela bratovi pridávať starosti, aj tak ich mal viac než dosť. Ako by mu mohla povedať, že sa každý večer modlila, aby sa niečo stalo, aby sa stal zázrak a ona nemusela naplniť zväzok, ktorý jej otec s požehnaním kráľa pred pár mesiacmi dohodol. Vraj ním pozdvihne vážnosť ich rodiny, podporí záujmy svojho brata, ktorý mal na príhovor budúceho švagra zastávať úrad na dvore v Budíne. A teraz... teraz sa cítila vinná. Cítila ťažobu hriechu, že môže za jeho smrť. Že si ju vymodlila.

„Nerozumieš tomu, Stanislav... ani nemôžeš,“ hlesla, keď ju doviedol až pred kráľovninu komnatu. „Možno som ti zničila jedinú šancu odísť...“

„To je hlúposť, Anna, jedny dvere zavrieš, druhé otvoriš... ale pohovárame sa o tom neskôr,“ povedal nepresvedčivo a vzdychol si. Vedel viac, než sestre povedal, no nechal to na kráľovnú. Ak existoval niekto, komu Anna nikdy neodporovala, bola to ona.

Kunigunda sedela v kruhu svojich dvorných dám. Jedna z nich predčítala zbožnej kráľovnej pasáže zo vzácnej pozlátenej biblie, zatiaľ čo ostatné potichu počúvali. Annino miesto zostalo prázdne. Večer čo večer rovnaký rituál, ktorý sa končil čakaním na príchod kráľa, aby poprial manželke dobrú noc, uložením jej milosti na lôžko a pozhášaním sviec.

Kráľovnine strohé šaty nikdy nezdobili svetské šperky, len malý kríž s rubínom uprostred a jeden prsteň na štíhlych dlhých prstoch, ktorý dostala od manžela a nikdy ho neskladala. A predsa z nej vyžarovala vznešenosť rodu uhorských kráľov. Keď bol človek v jej blízkosti, mal nutkanie pokľaknúť.

„Čakali sme na vás, moja milá Anna!“ láskavo povedala Kunigunda s jemným úsmevom a vstala, aby ju šla

osobne privítať. Všetky dvorné dámy ju ihneď nasledovali.

„Vaše veličenstvo,“ pokľakla Anna a úctivo jej pobožkala ruku.

„Nechajte nás,“ požiadala kráľovná dvorné dámy a mávla rukou. „Naša drahá Anna sa o nás postará!“

V tichosti vyčkala, kým sa súkromná komnata nevyprázdni, zdraviac šesť žien iba kývnutím hlavy.

„Poď, Anna, prisadni si...“ požiadala ju kráľovná a vtisla jej do ruky pohár riedeného vína. „Nemohli sme si nevšimnúť, že ťa strata snúbenca zasiahla, preto sme sa rozhodli, že ti pomôžeme.“

„Ale to nie je... potrebné...“ roztraseným hlasom povedala Anna, hryzúc si pery. Ako by mohla tejto svätici priznať, aký strašný hriech ju ťaží na duši? „Budem spokojná, ak mi vaše veličenstvo dovolí ostať na svojom dvore, nič viac mi netreba. Môj otec a brat...“

Kráľovná ju súcitne potľapkala po studenej ruke. „Moja milá Anna, my dobre vieme, že si so sobášom nesúhlasila, že si sa rozhodnutiu svojho otca vzpierala, no napriek tomu si ako poslušná dcéra splnila jeho pranie. Vieme však aj to, že si cnostná panna, ktorá dbá o svoju dušu a má Boha v srdci. Byť ženou v týchto neľahkých časoch nie je jednoduché, no tvoja oddanosť je príkladná a veľmi potrebná aj na dvore môjho synovca Ladislava. Pôjdeš so svojím bratom Stanislavom do Budína, tak ako to malo byť pred smrťou tvojho snúbenca, a obaja budete zastupovať naše záujmy na uhorskom dvore. A ktovie, možno práve tam nájdeš liek na svoj žal i na to, čo ťa ťaží na duši. Nahradí ťa tvoja sestra Júlia. Poteší nás, ak jej odovzdáš svoje znalosti a kým odídeš, naučíš ju, čo má vedieť naša dvorná dáma.“

Anna na kráľovnú vyvalila oči. Vždy mala pocit, že pa-

novníčka vie viac než ostatní, že vidí veci, ktoré sú ostatným smrteľníkom skryté, že ju na zem zoslal sám Boh a dal jej moc, o ktorej sa iným ani nesníva. Milovala ju, zbožňovala, no často sa jej otvorenosti a toho, čo vidí, obávala. Bola jedinou kráľovnou, ktorá po sľube manželstva zložila aj sľub čistoty, jedinou, ktorá sa zriekla svetského života, možnosti priviesť na svet deti a dedičov a svoj život zasvätila Bohu.

Anna pokorne sklonila hlavu, odložila nedotknutý pohár na stolík, pokľakla a vtisla panovníčke na hánky úctivý bozk.

„O pár dní komes Botiz, ktorý slúži môjmu synovcovi a takisto spravuje moje majetky na hornom Spiši, dorazí do Krakova, a potom vás so svojim sprievodom bezpečne odprevadí až do Budína,“ dodala a pohľadila ju po čepci, pod ktorým dievčina skrývala bohatú čiernu hrivu. „Viem, že túžiš po šťastí, po svetskom živote a láske, moja drahá Anna, a jedného dňa sa ti to iste splní. A nech sa stane čokoľvek, vždy ťa rada privítam na svojom dvore.“

Mladá šľachtičná sa zmohla iba na pohľad plný vďaky, lebo hrdlo jej zvieral dusivý kľč. Nikdy nemôže byť dost vďačná, dost oddaná a poslušná, aby tejto žene vrátila aspoň kúsok lásky, ktorou ju obdarila ona.

Keď ju na otcov príhovor sotva pár dní po matkinom náhlom skone prijala do svojich služieb, mala Anna iba dvanásť rokov, bola naivná a roztopašná ako väčšina dievčat v jej veku, no kráľovná ju naučila pokore, trpezlivosti, schopnosti počúvať a vcítiť sa do myšlienok druhých, pýtať sa, čo ich núti konať v súlade či v rozpore s mravmi, zákonom, vierou. Naučila ju myslieť, vyjadriť svoj názor, brániť sa, nebyť bezduchou stvorou, ktorá sa iba modlí a slepo počúva príkazy, lebo si myslí, že aj tak

nemá na výber. Dovolila jej, aby rozvíjala svoje schopnosti liečiť, ktoré zdedila po matke, a čoskoro mohla pomáhať kráľovskému felčiarovi i kráľovninej sestre Jolane, ktorá sa starala o chorých nielen v paláci, ale aj v mestskom lazarete. Možno aj preto k nej mala Kunigunda vrúcnejší a dôvernejší vzťah než k ostatným dvorným dámam.

Anna dokončila svoje povinnosti, spolu s komornou uložila jej výsoš na lôžko, pozhášala sviece a tichučko za sebou privrela dvere.

„Čo ti povedala?“ oslovil ju Stanislav, ktorý čakal v predsieni, z ktorej sa vstupovalo do kráľovniných komnát.

„Prečo sa pýtaš, keď to sám dobre vieš?“

„Teda pôjdeš so mnou do Budína?“

Anna zastala, prikývla a zadívala sa bratovi do tváre, ktorej dominovali výrazné modré oči. Pod orlím nosom sa črtal náznak ryšavých fúzov a zastrihnutá brada robila jeho chudú tvár širšou. Bol taký dychtivý a mladučký... Len nedávno si vyzliekol pážací odev, až dospeje a zmužnie, bude z neho pekný a žiaduci muž, a ak Boh dá, aj rozhladený, dobrý a súcitný – rozhodne pravý opak ich panovačného otca. Pobyt v Budíne mu prospeje. Jedného dňa z neho bude skvelý diplomat a kráľovnin oddaný služobník, získa skúsenosti a naučí sa samostatnosti, čo pod otcovým vplyvom nebolo možné. Nech robili, čo robili, ona, Stanislav i Júlia, nikdy to nebolo preňho dosť dobré. Viac než otcovskej lásky si všetci traja súrodenci užili pohrdania a nepochopiteľnej nenávisťi.

„Rada ťa odprevadím na Ladislavov dvor, braček, lebo zmena nám obom dobre padne. Kráľovná má ako zvyčajne pravdu,“ povedala Anna prívetivo a hneď do-

dala: „Je neskoro, bol to ťažký deň, čochvíľa príde sviatanie a nové povinnosti. O pár dní sa všetko zmení, mal by si zájsť za otcom a povedať mu, akej pocty sa ti dostalo.“

„Pošlem mu list...“ zahundral Stanislav. Stisol pery a vykročil po palácovej chodbe, tu a tam osvetlenej blikotajúcimi fakľami zastrčenými v kovaných držiakoch na stenách.

Len šuchot Anniných šiat a tiché klopanie Stanislavových čižiem rušili nočné ticho, dokonca aj stráže, ktoré chránili bezpečnosť jej milosti, pripomínali nehybné sochy.

Keď Anna zastala pred dverami svojej komnaty, o ktorú sa delila so sestrou Júliou a kontesou Barborou Mazovskou, obrátila sa k bratovi.

„Otec vie byť tvrdý, nekompromisný, no je hlboko oddaný kráľovi i krajine. Určite ho poteší správa, že jeho syn a dedič bude hájiť záujmy jej milosti Kunigundy na uhorskom dvore, a možno tým väčšmi, ak sa ju dozvie priamo od svojho syna...“

„Myslíš? Drahá sestra, stále naivne veríš v niečo, čo nie je a ani nebude,“ odvrkol Stanislav a otočil sa, aby sestra nepostrehla v jeho tvári nevôľu a zlosť, ktorú nedokázal potlačiť. „Opýtaj sa sama seba, aké pocity si mala, keď ťa náš otec prinútil súhlasiť so sobášom, a či by si mu po tom všetkom úprimne a bez pocitu krivdy roztvorila náručie. Dobrú noc, Anna!“

Vykročil ešte predtým, než mu sestra stihla odpovedať.

Anna chvíľu stála, dívala sa na bratov chrbát, počúvala tiché klopanie jeho čižiem, štrnganie meča, ktorý pri chôdzi narážal do kovovej pracky, a v duchu nechtiac dávala bratovi za pravdu. Nie je tomu tak dávno, čo bez-